

СТАНОВИЩЕ

от доц.Митко Иванов Димитров

(ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”, катедра „Музика”)

за дисертационния труд на

МИЛКО ДУШКОВ НЯГОЛОВ

АКАДЕМИЯ ЗА МУЗИКАЛНО, ТАНЦОВО И ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО-
ПЛОВДИВ

на тема:

ГАЙДАРСКОТО ИЗПЪЛНИТЕЛСКО ИЗКУСТВО ВЪВ ВАРНЕНСКО И
ШУМЕНСКО

За присъждане на образователната и научна степен ”Доктор”

по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”
научна специалност „Музикознание и музикално изкуство”

Научен ръководител: акад. проф. Милчо Василев

Изследователският обект на предложения дисертационен труд – ГАЙДАРСКОТО ИЗПЪЛНИТЕЛСКО ИЗКУСТВО ВЪВ ВАРНЕНСКО И ШУМЕНСКО – е изключително интересен, перспективен като поле за научни и творчески търсения и същевременно – недостатъчно проучен. Фактът, че за първи път този музикален феномен се превръща в централна тема на самостоятелно научно изследване, придава на разработката **оригиналност**. Ценността на текста се изразява в обстоятелството, че върху територията на разглежданата тема се пресичат всички професионални сфери на изява на Милко Няголов като изпълнител и педагог. В светлината на казаното дотук определям темата на дисертацията като истинско попадение и несъмнен теоретичен принос към осмислянето на един популярен музикален инструмент, който има корени в българския музикален фолклор.

Като първи по рода си, текстът предлага различни гледни точки към обекта, което обуславя естественото богатство на активираните научни зони. Гайдарското изпълнителско изкуство е обхванато като солова и групова изпълнителска практика; осмислено е в исторически, теоретичен и интерпретационен аспект; проследено е в географски периметър, а именно Варненско и Шуменско; проблематизиран е богат спектър от творчески практики; аналитичните и културологичните методи съжителстват със социологични подходи, интервюта, споделяне на личен опит; в процеса на авторефлексия е постигнато определено ниво на теоретично абстрахиране на емпиричните наблюдения; вложено е усилие за разработване на специализиран терминологичен апарат. Всички посочени в автореферата приноси са реални и успешно изведени на текстово равнище.

Самият автор на стр.7 подчертава: „Настоящата разработка има практико – приложно значение за работещите в сферата на гайдарското изпълнителско изкуство, преподаватели и изпълнители, както и фолклористи, изследователи и любители на българския фолклор. Направените теоретични обобщения допринасят за опознаване и популяризиране на българското музикално изкуство. Събраните на терен и дешифрирани мелодии ще обогатят соловия гайдарски репертоар”.

Дисертационният труд на Милко Душков Няголов (*съдържащ 207 страници основен текст –увод, четири глави и заключение, библиография от 125 източника на български език, 6 заглавия на английски език и 7 интернет източници, списък с информатори(33 интервюта с респонденти) и две приложения, които съдържат: Приложение №1 Показалец на информаторите; Приложение №2 Инструментални мелодии*) е обемно изследване, което обхваща развитието на гайдарското изпълнително изкуство в различни негови аспекти с акцент върху историята и съществуващите методически системи за изучаване на инструмента, стимулиращи музикалното

израстване на гайдарите и педагогическата изява на преподавателите. *Обемността* на изследователския обект и неговата *фокусираност в най-новите тенденции*, характеризиращи педагогическата и изпълнителската практика, придават *актуалност и значимост* на разработката.

Първа глава, озаглавена „*Обща картина на региона*” включва географско положение, кратки исторически сведения, етнодемографски облик, които показват „местоживеенето”, средата в която съществува обектът. Несъмнено те са оказали и влияние върху духовната култура на населението и същевременно са спомогнали за опазването на гайдарското изпълнителско изкуство. В раздела са изнесени данни за обичайните музикални инструменти, с които и до днес си служат местните свирачи и комбинирането им в инструментални групи.

Във Втора глава „*Гайдата в региона*” е застъпен въпросът за цялостната история на гайдата. Описано е устройството, използваните материали и инструменти за изработка на гайда, както и разновидности на инструмента, намиращи приложение в локалната изпълнителска практика. Засегнат е въпросът за функционирането на гайдата в региона – солово и ансамблово. Участието ѝ в натурална среда, обредната система, самодейни състави, професионални ансамбли, сватбарски оркестри и музикални школи. Направено е детайлно проучване за разпространението на гайдата в Шуменско и Варненско. Посочени са основните микрорайони с изразени гайдарски средища. Описани са голям брой емблематични за региона гайдарски изпълнители и майстори, изработващи инструмента.

В Трета глава „*Гайдарската музика, изпълнявана в региона*” са описани и анализирани традиционните гайдарски мелодии, систематизирани на метроритмичен принцип. Така разгледани мелодиите, могат да се подредят в три направления:

- Безмензурни мелодии;

- Мелодии в 2/4;
- Мелодии в неравноделни размери.

Направените анализи на музикалния език показват отличителните белези относно изразните средства на характерните гайдарски мелодии в региона (мелодика и орнаментика, ладова организация, амбитус, метро-ритмика).

Четвърта глава *„Характерни похвати при изпълнение”*, включва специфичните гайдарски прийоми, използвани в изпълнителската практика във Варненско и Шуменско – вибрато; глисандо; подложени тонове; легато с участие на подложен тон; отзвучаващ тон и употребата му при свирене в щрих стакато; ритмизиране на мелодията; „кърма”; двоен гриф; орнаментиране на мелодията. Акцентът пада върху използването им само в изследвания регион.

Публикациите са достатъчно на брой:

1. „Вълшебни ритми” отново прозвучаха в Нови пазар – Фолклорен хоризонт, май – юни, 2013
2. Кратък поглед върху най-ранната история на гайдата – Годишник АМТИИ, 2013
3. Гайдата в селата Голица и Бърдарево, Варненска област – Пролетни научни четения, АМТИИ, 2014
4. „Кърмата” като технически похват, част от гайдарската изпълнителска практика – Годишник АМТИИ, 2016

Считам, че разработката трябва да бъде публикувана в книга със CD приложение, което би било ярък принос за музикалната наука и творческа практика.

На основата на всички изложени дотук наблюдения и изводи давам своята пълна професионална подкрепа, като изразявам категоричната позиция, че на Милко Душков Няголов следва да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор”.

юли, 2018 г.

Доц. Митко Димитров

